

ผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อคุณภาพชีวิตชาวเกาะ

The Impact of Tourism on Quality of Life of Islanders

ฉันทะ จันทะเสนา ศักดิ์ชัย นาคนุก

Zhandha Jhantasena, Sakchai Naknok

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage

Zhandhak3@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ศึกษาผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อคุณภาพชีวิตจากการรับรู้ของชาวเกาะของเกาะห้าแห่ง คือ เกาะช้าง เกาะเต่า เกาะพะงัน เกาะสมุย และเกาะภูเก็ต จำนวนตัวอย่าง 461 โดยวิธีสมการโครงสร้างแบบกำลังสองน้อยที่สุดบางส่วน

ผลการศึกษาพบว่าผลกระทบการท่องเที่ยวด้านเศรษฐกิจและวัฒนธรรมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพชีวิตชาวเกาะอย่างมีนัยสำคัญ ผลกระทบการท่องเที่ยวด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับสุขภาวะด้านกายภาพ สุขภาวะด้านชุมชน สุขภาวะด้านอารมณ์ และสุขภาวะด้านสุขภาพและความปลอดภัย ตามลำดับอย่างมีนัยสำคัญ และสุขภาวะด้านชุมชน สุขภาวะด้านอารมณ์ และสุขภาวะด้านสุขภาพและความปลอดภัยมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพชีวิตชาวเกาะอย่างมีนัยสำคัญ ข้อเสนอแนะของการศึกษานี้ คือ ควรส่งเสริมให้ชาวเกาะตระหนักถึงผลกระทบจากการท่องเที่ยวด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม

คำสำคัญ: ผลกระทบของการท่องเที่ยว คุณภาพชีวิตชาวเกาะ การรับรู้ของชาวเกาะ

Abstract

This study investigates how tourism affects the quality of life of islanders' perception in five islands. The five island comprised of Koh Chang, Koh Tao, Koh Pangan, Koh Samui and Koh Phuket. The sample size is 461 using partial least square structural equation modeling.

The results revealed that economics and culture impacts are significantly positively related to islander's quality of life. The economics, social, culture and environmental impact are significantly positively related to material well-being domain, community well-being domain, emotional well-being domain and health and safety well-being domain, respectively. Furthermore, community well-being domain, emotional well-being domain and health and safety well-being domain are significantly positively related to islander's quality of life. The purpose of this study is to promote on social and environmental impact from tourism to islanders.

Keywords: Impact of Tourism, Quality of Life of Islanders, Islanders' perception

Paper type: Research

1. บทนำ

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมบริการสำคัญของไทย ทำให้การลงทุน การจ้างงานและเศรษฐกิจเติบโต แหล่งท่องเที่ยวของไทยมีหลากหลายทั้งโบราณสถาน วนอุทยาน เมือง ภูเขา ทะเล และเกาะ เกาะท่องเที่ยวสำคัญมีหลายแห่ง ส่วนใหญ่จัดเป็นเกาะขนาดเล็กมีรายได้หลักมาจากการท่องเที่ยวส่งผลให้ระบบเศรษฐกิจขึ้นอยู่กับการท่องเที่ยว (Eilul, 1999) เกาะท่องเที่ยวของไทยมีความสวยงาม ค่าใช้จ่ายสมเหตุสมผล ปกติแต่ละปีจำนวนนักท่องเที่ยวมีมากกว่าชาวเกาะ ก่อให้เกิดรายได้และผลดีตามมาหลายประการ

แต่การท่องเที่ยวสร้างผลกระทบลบด้วย เช่นปริมาณขยะและมลพิษเพิ่มขึ้นจนอาจสร้างปัญหาสิ่งแวดล้อมได้ ด้วยเกาะมีความไวต่อผลกระทบสิ่งแวดล้อม เช่น เกาะรับผลกระทบจากโลกร้อนมากกว่าสถานที่ท่องเที่ยวบนแผ่นดิน (Gössling & Hall, 2006) เมื่อนักท่องเที่ยวเพิ่มทำให้แรงงานเพิ่มประชากรเกาะจึงเกินระดับยั่งยืน แต่การท่องเที่ยวช่วยให้มีการพัฒนาระบบสาธารณสุขประเภคพื้นฐานอื่น ๆ ตามมา คือการท่องเที่ยวสร้างผลกระทบทั้งบวกและลบต่อชาวเกาะ

ผลกระทบจากการท่องเที่ยวในนิคมวัดสามด้าน คือ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสังคมและวัฒนธรรม และด้านเศรษฐกิจ ผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมนิคมวัดจากคุณภาพชีวิตของชาวบ้าน รายบุคคลหรือชุมชน (Deery et al, 2012) การพิจารณาว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ประสบความสำเร็จหรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับทัศนคติ พฤติกรรม ความรู้ความเข้าใจของชาวบ้านต่อการท่องเที่ยว โดยวัดผลกระทบทั้งด้านกายภาพและจิตวิญญาณซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของคุณภาพชีวิต สุขภาวะด้านจิตวิญญาณส่งผลให้ชุมชนสงบ สุข มีน้ำใจให้กับเพื่อนบ้าน มีทัศนคติที่ดีต่อชุมชน สิ่งเหล่านี้เกิดจากการสร้างวัฒนธรรมในชุมชนอย่างค่อยเป็นไป ชุมชนจึงต้องมีสุขภาวะทั้งทางกายภาพ จิตวิญญาณ และอื่น ๆ ควบคู่กันอย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตชุมชน ส่งผลให้ชาวเกาะเข้าใจผลกระทบพัฒนาการท่องเที่ยว

ปัจจุบันมีการศึกษาผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสังคมและวัฒนธรรม และด้านเศรษฐกิจบ้าง แต่มีการศึกษาผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตประชาชนไม่มากนัก และจากวรรณกรรมยังไม่พบการศึกษาผลกระทบการท่องเที่ยวต่อคุณภาพชีวิตชาวเกาะของไทย จึงอาจทำให้ขาดความเข้าใจทัศนคติของชาวเกาะถึงผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อคุณภาพชีวิตชาวเกาะ จนอาจเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของเกาะได้ ชาวเกาะควรเข้าใจถึงการพัฒนานโยบายการท่องเที่ยว รวมถึงผลกระทบจากการพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อให้การขับเคลื่อนนโยบายการท่องเที่ยวชาวเกาะมีพลังและได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย ดังนั้น การศึกษาถึงผลกระทบการท่องเที่ยวต่อคุณภาพชีวิตของชาวเกาะจึงมีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการวางแผน และกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวชาวเกาะให้บรรลุวัตถุประสงค์สูงสุด โดยวัตถุประสงค์ทั่วไปของการศึกษา คือ ศึกษาผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อคุณภาพชีวิตชาวเกาะ

2. วัตถุประสงค์

2.1 ศึกษาผลกระทบจากการท่องเที่ยวด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมที่มีต่อคุณภาพชีวิตจากการรับรู้ของชาวเกาะ

2.2 ศึกษาผลกระทบจากการท่องเที่ยวด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมที่มีต่อองค์ประกอบคุณภาพชีวิตจากการรับรู้ของชาวเกาะ

3. ทบทวนวรรณกรรม

3.1 ผลกระทบจากการท่องเที่ยว

3.1.1 ผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อเศรษฐกิจ

ปกติการศึกษาผลกระทบจากการท่องเที่ยวในนิคมศึกษาด้านเศรษฐกิจ จึงทำให้ประชาชนในแหล่งท่องเที่ยวรับรู้ว่าการท่องเที่ยวทำให้ระบบเศรษฐกิจดีขึ้น (Ritchie, 1988) ช่วยยกระดับมาตรฐานการครองชีพ (Var & Kim, 1990) ประเทศได้รับเงินตรา

ต่างประเทศเพิ่ม (Ahmed & Krohn, 1992) มีการจ้างงานเพิ่ม ธุรกิจท้องถิ่นมีกำไรเพิ่ม ประชาชนได้ประโยชน์จากระบบขนส่งที่สร้างเพื่ออำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยว การท่องเที่ยวจึงช่วยยกระดับสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานของประชาชนด้วย (Var & Kim, 1990) แต่การท่องเที่ยวทำให้ค่าครองชีพ ราคาที่ดิน ราคาบ้าน ราคาอาหาร ราคาสินค้าและบริการอื่น ๆ เพิ่มขึ้น แต่นักวิจัยส่วนใหญ่พบว่าชาวบ้านในแหล่งท่องเที่ยวมีความเห็นว่าการท่องเที่ยวให้คุณประโยชน์มากกว่าต้นทุนเพิ่มขึ้น (Weaver & Lawton, 2001)

3.1.2 ผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคม

การทำให้ประชาชนเข้าใจถึงผลกระทบการท่องเที่ยวต่อสังคมมีความสำคัญต่อรัฐบาลทุกระดับเพื่อลดแรงต้านจากชุมชนต่อนักท่องเที่ยว เพราะชาวบ้านเป็นผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยว ทัศนคติและพฤติกรรมของเขามีผลต่อความสำเร็จของแหล่งท่องเที่ยว (Deery et al, 2012) ผลกระทบทางสังคมมีหลายประการ เช่น จราจรคับคั่ง (Prentice, 1993) ขอบทาน การพนัน ยาเสพติด การค้าประเวณี การทำผิดรูปแบบประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชน (Ahmed & Krohn, 1992) ผลจากการตีมีเครื่องตีมีแอลกอฮอล์ แต่ชาวฮาวายซึ่งมีประสบการณ์กับฝูงชนในฤดูนักท่องเที่ยวมาก แต่เพียงร้อยละ 37 เท่านั้นที่รู้สึกว่าการท่องเที่ยวมีผลต่ออาชญากรรม (Liu & Var, 1986) แต่การท่องเที่ยวมีผลกระทบที่ดีต่อสังคมด้วย เช่น ช่วยให้มีการพัฒนาบริการเพื่อนันทนาการอื่น ๆ เช่น สวนสาธารณะ ถนน โรงหนัง โรงละคร คอนเสิร์ต และสนามกีฬาเป็นต้น (Lankford & Howard, 1994)

3.1.3 ผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อวัฒนธรรม

การท่องเที่ยวมีส่วนทำลายโครงสร้างวัฒนธรรมแบบแผน พฤติกรรมและสังคมของชาวบ้าน เพราะการเร่งหาประโยชน์ทางเศรษฐกิจทำให้พื้นที่ท่องเที่ยวมีอาชญากรรม การค้าประเวณี ราคาที่ดินแพงขึ้น และอาจสูญเสียมรดกวัฒนธรรมเพราะมีการผสมวัฒนธรรมเมื่อสองวัฒนธรรมขึ้นไปมาพบกัน คือ เมื่อเราไปอยู่สังคมใดนาน ๆ จะรับวัฒนธรรมใหม่มาปฏิบัติ เช่น นักท่องเที่ยวต่างชาติมาเที่ยวไทยจะนำประเพณีและวัฒนธรรมของตนผสมกับวัฒนธรรมไทย (Liu & Var, 1986) ประเทศแหล่งท่องเที่ยวมักถูกกลืนโดยวัฒนธรรมของประเทศที่พัฒนาแล้วหรือประเทศตะวันตก (Weaver & Lawton, 2001) รวมถึงกรณีที่ผู้ประกอบการท้องถิ่นพยายามสร้างแรงดึงดูดโดยการปรับบริการให้เหมาะกับความต้องการของนักท่องเที่ยว เช่น การบริการของโรงแรมหรือการละเล่นพื้นบ้านของเกาะบาลีที่ปรับเวลาให้สั้นเหมาะกับนักท่องเที่ยว (Kim, 2002) แม้การท่องเที่ยวมีส่วนทำลายวัฒนธรรม แต่มีส่วนช่วยรักษาวัฒนธรรมท้องถิ่นเดิมด้วย เช่น ช่วยทำให้มีการฟื้นฟูงานศิลปวัฒนธรรม งานฝีมือ การรำ และเพลงพื้นบ้าน (McKean, 1977)

3.1.4 ผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสิ่งแวดล้อม

ชาวบ้านรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสิ่งแวดล้อมทั้งด้านบวกและลบ (Kim, 2002) บางกลุ่มเชื่อว่าการท่องเที่ยวช่วยให้มีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไว้เพื่อการท่องเที่ยว มีการลงทุนด้าน

ธารณูปโภคขั้นพื้นฐานเพื่อสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น (Var & Kim, 1990) ชาวบ้านเชื่อว่าการท่องเที่ยวช่วยปรับปรุงภูมิทัศน์ของเมืองให้สะอาดและเป็นระเบียบยิ่งขึ้น (Perdue et al, 1987) แต่การท่องเที่ยวสร้างมลพิษทางอากาศมากโดยเฉพาะการขนส่งทางอากาศ ในขณะที่มลพิษทางอากาศจากการท่องเที่ยวมีไม่มากนักแตกต่างจากในเมือง (Kim, 2002) นอกจากนี้การท่องเที่ยวสร้างมลพิษทางน้ำและขยะจำนวนมากโดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนาที่มีเทคโนโลยีล่าช้า (Andereck, 1995) Kim (2002) เสนอว่าระยะยาวควรมีการวางแผนควบคุมผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสิ่งแวดล้อม

3.2 คุณภาพของชีวิต

คุณภาพชีวิตนิยามใช้เป็นตัวแปรตามในการพัฒนาการท่องเที่ยว (Huh & Vogt, 2008; Yen & Kerstetter, 2009) การวัดผลกระทบการท่องเที่ยวต่อสังคมนิยมวัดจากผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต (Sharma et al, 2008; Tovar & Lockwood, 2008) โดยใช้ทฤษฎีการแลกเปลี่ยนทางสังคม (Social Exchange Theory) ประเทศไทยมีหน่วยงานหลายแห่งที่ศึกษาพัฒนาการวัดคุณภาพชีวิตอย่างต่อเนื่อง เช่น ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ของกรมการพัฒนาชุมชน ตัวชี้วัดความอยู่ดีมีสุขของคนไทย โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม (สศช) ดัชนีชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน โดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว) เป็นต้น

การวัดคุณภาพชีวิตในสาขาการตลาดนิยมวิเคราะห์เป็นระดับ (Metzen, Dannerbeck & Song, 1997) คือ ระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน และสังคม องค์การอนามัยโลกวัดคุณภาพชีวิตด้วยแบบ WHOQOL-BREF มีองค์ประกอบด้านสุขภาพร่างกาย สุขภาพจิตใจ ความสัมพันธ์ทางสังคม และสิ่งแวดล้อม (Skevington, et al, 2004) Argyle (1996) เสนอให้แบบจำลองคุณภาพชีวิตด้วยองค์ประกอบสามประการคือ ความสุข (Happiness) การไม่เจ็บป่วย (Absence of ill being) และ ความพึงพอใจในชีวิต (Life satisfaction) ขณะที่ Cummins, McCabe, Romeo & Gullone (1994) และ Cummins (1996) เสนอองค์ประกอบคุณภาพชีวิต 7 ประการคือ สุขภาวะทางวัตถุ (Material well-being) สุขภาพ ผลิตภาพ ความสัมพันธ์ทางเพศ (Intimacy) ความปลอดภัย สุขภาวะของชุมชน และสุขภาวะของอารมณื Cummins (1997) ศึกษาความหมายคุณภาพชีวิตพบว่าเกี่ยวข้องกับทั้งสุขภาวะทางอารมณื สุขภาวะทางจิตวิญญาณ จริยธรรม สุขภาพกาย สายสัมพันธ์ทางสังคม และครอบครัว (ความสัมพันธ์ทางเพศ) สุขภาวะทางวัตถุ งาน และกิจกรรมการผลิต ขณะที่ Dolnicar et al (2012) พบว่าการศึกษาคคุณภาพชีวิตทั่วไปรวมเรื่องนันทนาการ (Leisure) ไม่มากนัก นักวิจัยเสนอให้รวมตัวแปรนี้เป็นองค์ประกอบหลักของคุณภาพชีวิตที่ได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยวด้วย การศึกษานี้วัดผลกระทบการท่องเที่ยวที่มีต่อคุณภาพชีวิตของชาวเกาะโดยใช้องค์ประกอบคุณภาพชีวิตของ Cummins (1997) สี่ด้านดังนี้

3.2.1 องค์ประกอบสุขภาวะทางวัตถุ (Material well-being domain)

สุขภาวะทางวัตถุหรือทางกายภาพประกอบด้วยสองชนิดคือสุขภาวะของผู้บริโภค (Customer well-being domain) วัดจากมาตรฐานการครองชีพ และสุขภาวะทางเศรษฐกิจ (Economic well-being) วัดจากรายได้และการจ้างงาน (Kim, 2002)

มาตรฐานการครองชีพ: สุขภาวะทางกายภาพขึ้นอยู่กับปัจจัยทางเศรษฐกิจเป็นหลัก (Cummins, 1996) คือ รายได้ ความเป็นอยู่ มาตรฐานการครองชีพ ที่พัก สถานะทางสังคม สถานะทางการเงิน และทรัพย์สินส่วนตัว (Sirgy, 1998) รวมถึงความรู้สึกเกี่ยวกับทรัพย์สิน ความมั่งคั่ง และรายได้ เช่นชาวบ้านอาจรู้สึกว่ายากจนกว่าความเป็นจริงเช่น อยากรีไทร์ มีบ้านในฝัน จึงยังคิดว่าตนเองยากจน แต่ถ้าคิดบวกในเรื่องดังกล่าวคือการคิดว่าตนเองมีเพียงพอแล้ว (Kim, 2002)

รายได้และการจ้างงาน: ปกติทุกสังคมอาจเข้าใจว่าการมีเงินมากคือมีความสุขมาก แต่ผู้ที่มีรายได้เพิ่มขึ้นทุกคนไม่ได้มีความสุขเพิ่มขึ้น คือ รายได้ทำให้คนยากจนมีความสุขเพิ่มขึ้นแต่ไม่ได้ทำให้คนร่ำรวยมีความสุขเพิ่มขึ้น (Layard, 2005) ดัชนีชี้วัดสุขภาวะทางเศรษฐกิจเกี่ยวกับปัจจัยต่อไปนี้อย่างน้อยหนึ่งประเภทคือ ความพึงพอใจในรายได้ ความรู้สึกว่ามีต้นทุนทางการเงิน และความรู้สึกพึงพอใจทางการเงิน (Andrew & Withey, 1976) สุขภาวะที่ดีจากการบริโภคแสดงได้จากการเพิ่มขึ้นของรายได้ผู้บริโภค Easterlin (1995) พบว่ากลุ่มผู้มีรายได้สูงจะมีความสุขลดลง ศึกษาจากกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในบริเวณเดียวกัน มีระดับการศึกษา อายุ และประเทศเดียวกัน (Caporale, Georgellis, Tsitsianis, & Yin, 2009; Clark, Frijters, & Shields, 2008) หรือระดับรายได้ใกล้เคียงกัน (Clark et al., 2008)

3.2.2 องค์ประกอบสุขภาวะของชุมชน (Community well-being domain)

Stoeckl, Greiner & Mayocchi (2006) วัดสุขภาวะของชุมชนจากสุขภาพ (Health) ของชุมชน Kim (2002) วัดสุขภาพของชุมชนจากดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตคนในชุมชน ความพึงพอใจในองค์ประกอบสุขภาวะของชุมชนเกิดเมื่อประชาชนมีความพึงพอใจในระบบการศึกษา เพื่อนบ้าน การบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก ชีวิตทางสังคมและความสัมพันธ์ทางสังคม (Cummins, 1997) ความพึงพอใจของชุมชนมีนัยสำคัญด้านบวกกับการรับรู้ของประชาชนในเรื่องคุณภาพชีวิต การบริการนันทนาการของประชาชนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจของชุมชน (Norman, Harwell & Allen, 1997) และความพึงพอใจในชุมชนมีผลต่อการรับรู้เรื่องคุณภาพชีวิต (Wagner, 1995) Sirgy & Cornwell (2001) ขยายผลการศึกษาของ Sirgy et al (2000) พบว่าความพึงพอใจของชุมชนวัดได้จากความพึงพอใจในคุณภาพการบริการของรัฐ ธุรกิจ และองค์กรที่ไม่แสวงหากำไร

3.2.3 องค์ประกอบสุขภาวะทางอารมณ์ (Emotional well-being domain)

Cummins (1997) พบว่าความพึงพอใจในสุขภาวะทางอารมณ์ส่วนใหญ่มาจากกิจกรรมนันทนิจิต (Leisure) ศาสนา นันทนาการ และงานอดิเรก โดยร้อยละ 85 ของสุขภาวะทางอารมณ์เกี่ยวกับนันทนิจิต สุขภาวะทางจิตวิญญาณ และจริยธรรม Flanagan (1978) และ Krupinski (1980) พบว่าร้อยละ 68 ของผู้ตอบแบบสอบถามกำหนดวัดสุขภาวะทางอารมณ์ด้วยดัชนีสองตัวคือกิจกรรมจิตวิญญาณ และกิจกรรมนันทนิจิต Kim (2002) กำหนดองค์ประกอบของสุขภาวะทางอารมณ์ไว้สองปัจจัยคือกิจกรรมนันทนิจิต และกิจกรรมจิตวิญญาณ

กิจกรรมนันทนิจิต: (Leisure activity) คือ การใช้เวลาส่วนตัว (Discretionary time) คำนวณจากเวลาทั้งหมดหักออกด้วยเวลาที่ไม่ใช่เพื่อส่วนตัว (Gerstl, 1983; Page-wood, Lane & Lindquist, 1990; Vikerman, 1980) นักวิจัย (Neal, Uysal & Sirgy, 1999; Norman, Harwell & Allen, 1997) พบว่าคุณภาพชีวิตในรูปของนันทนิจิตคือความพึงพอใจในนันทนิจิต (Leisure satisfaction) ประสบการณ์ชีวิตนันทนิจิต (leisure-life experience) วัดจากความเหนื่อยหน่าย (Leisure boredom) (Haggard, Granzin & Painter, 1995) หรือความพึงพอใจในกิจกรรมที่ไม่ใช่งาน (Campbell et al, 1976) ขนาดของการสนุกสนาน สิ่งที่ทำร่วมกับครอบครัว เวลาใช้ทำกิจกรรม กิจกรรมทำเวลาว่าง (Andrews & Withey, 1976) กิจกรรมนันทนิจิตอาจอยู่ในรูปของความสงบ (peace) การได้รับ (Achievement) การออกกำลังกาย (exercise) และความเสถียร (Unger & Kerman, 1990)

กิจกรรมทางจิตวิญญาณ: สุขภาวะทางจิตวิญญาณหมายถึง สภาวะความสุขจากจิตได้สัมผัสสิ่งสูงสุดตามความเชื่อหรือศาสนา (Paloutzain & Ellison, 1982) เช่น ทำบุญเลี้ยงพระ เข้าโบสถ์ ละหมาด รวมถึงทำความดีกับผู้อื่น เช่นการทำความสะอาดพื้นที่ส่วนรวม การบริจาคโลหิต การวัดสุขภาวะทางจิตวิญญาณนิยมวัดจากวิธีของ Paloutzain & Ellison (1979) Brinkman (1989) Bufford et al (1991) Ellison (1983) และ Scott, Agresti & Fitchett (1998) ซึ่ง Scott, Agresti & Fitchett (1998) ใช้วิธีวิเคราะห์แฟกเตอร์ (Factor Analysis) จัดกลุ่มเหลือ 3 แฟกเตอร์คือการรับรอง (affiliation) ความรู้สึกแปลกแยกจากสังคม (Alienation) และความไม่พึงพอใจในชีวิต (Dissatisfaction with life) ในชุมชนใด ๆ สุขภาวะจิตวิญญาณ และสุขภาวะด้านอื่น ๆ ต้องดำเนินควบคู่กันไปอย่างสอดคล้องกับวัฒนธรรมชุมชน

3.2.4 องค์ประกอบสุขภาวะสุขภาพและความปลอดภัย (Health and safety well-being domain)

สุขภาวะนี้ประกอบด้วยสององค์ประกอบคือสุขภาวะทางสุขภาพ (Health well-being) และสุขภาวะความปลอดภัย (Safety well-being) Sirgy et. al., (1995) ศึกษาถึงตัวแปรแฝงของความพึงพอใจในสุขภาพส่วนบุคคลที่กระทบต่อบริการสาธารณสุข ผ่านความ

พึงพอใจในชีวิต ผลการศึกษาพบว่าความพึงพอใจในสุขภาพส่วนบุคคลเป็นตัวแปรส่งผ่าน (Mediator) ระหว่างตัวแปรความพึงพอใจในการบริการสาธารณสุข และความพึงพอใจในชีวิต คือความพึงพอใจในการบริการสาธารณสุขส่งผลทางอ้อมไปยังความพึงพอใจในสุขภาพของบุคคลและส่งผลต่อไปยังความพึงพอใจในชีวิต แต่ในขณะเดียวกันความพึงพอใจในการบริการสาธารณสุขส่งผลทางตรงไปยังความพึงพอใจในชีวิตด้วย Kim (2002) ใช้ตัวแปร 6 ตัวในการวัดสุขภาวะทางสุขภาพ คือ หนึ่งความพึงพอใจในสุขภาพ สองความพึงพอใจในคุณภาพน้ำ สามความพึงพอใจในคุณภาพอากาศ สี่ทัศนคติต่อคุณภาพน้ำ ห้าทัศนคติต่อขยะ หกทัศนคติต่อมลภาวะสิ่งแวดล้อมต่อสุขภาพ และใช้ตัวแปร 3 ตัวในการวัดสุขภาวะความปลอดภัยคือ หนึ่งความพึงพอใจต่อความสะอาดในบริเวณสิ่งแวดล้อม สองความพึงพอใจในความมั่นคงปลอดภัยของชุมชน และสามความพึงพอใจในอัตราการเกิดอุบัติเหตุและอาชญากรรม

4. วิธีศึกษา

4.1 ประชากรและตัวอย่าง

ประชากร พื้นที่ศึกษาคือเกาะช้าง เกาะเต่า เกาะพะงัน เกาะสมุย และเกาะภูเก็ต ในวงเล็บคือจำนวนตัวอย่าง ประชากรคือประชากรของเกาะทั้งห้าแห่งในช่วงเวลา 3 เดือนแห่งการสำรวจเก็บข้อมูล จำนวนตัวอย่าง ที่เหมาะสมกับการใช้สถิติการวิเคราะห์พหุตัวแปรควรมีจำนวนอย่างน้อย 5 เท่าของข้อคำถาม หรือตัวแปร (Hair et al., 2006) ซึ่งการศึกษานี้มีแบบสอบถามประมาณ 67 ข้อ จำนวนตัวอย่างขั้นต่ำจึงควรมีประมาณ 335 ตัวอย่าง หรือตามสูตรของ Lindeman, Merenda & Gold (1980) อ้างถึงใน นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542: 54) กำหนดว่าการวิเคราะห์สถิติประเภทพหุตัวแปร จำนวนตัวอย่างควรมีอย่างน้อย 20 เท่าของตัวแปรสังเกตได้ งานวิจัยนี้มีตัวแปรสังเกตได้ 20 ตัว ดังนั้นจำนวนตัวอย่างขั้นต่ำตามเกณฑ์นี้คือ 400 งานวิจัยนี้ใช้ตัวอย่างจำนวน 500 ได้รับกลับคืน 461 ตัวอย่างจากเกาะช้าง(100) เกาะเต่า (50) เกาะพะงัน (71) เกาะสมุย(90) และเกาะภูเก็ต(150) จำนวนตัวอย่างครอบคลุมตามเกณฑ์ขั้นต่ำ การเก็บข้อมูลเจาะจงเฉพาะผู้ที่เป็นชาวเกาะเมื่อพบโดยบังเอิญ จำนวนตัวอย่างมีได้อิงตามจำนวนประชากรของแต่ละเกาะ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ทั้งสถิติพรรณนา และสถิติอนุมาน ในสถิติอนุมานวิเคราะห์ด้วยตัวแบบสมการโครงสร้างกำลังสองน้อยที่สุดบางส่วน (Partial least square structural equation model) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป WarpPLS¹ บัพปัจจัยคือผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ผลลัพธ์คือความพึงพอใจในชีวิต ตัวแปรคั่นกลางคือ สุขภาวะทางกายภาพ สุขภาวะชุมชน สุขภาวะทางอารมณ์ สุขภาวะความปลอดภัยและสุขภาพ ตัวแปรต่าง ๆ ใช้การวัด 5 ระดับ

¹ ดาวนโหลดโปรแกรมทดลองใช้ได้ที่ <http://www.warppls.com> และคู่มือที่

http://cits.tamui.edu/WarpPLS/UserManual_v_5_0.pdf

4.2 วิธีกำลังสองน้อยที่สุดบางส่วน

ข้อมูลรวบรวมด้วยแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีสมการโครงสร้างแบบกำลังสองน้อยที่สุดบางส่วน (Partial Least Square Structural Equation Model : PLS-SEM) วิธีนี้มีจุดประสงค์ประมาณความสัมพันธ์ระหว่างบล็อกหรือตัวแปรแฝงในสมการโครงสร้าง (Structural model) หรือ Inner model รวมถึงหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงและตัวแปรสังเกตได้ในสมการการวัด (Measurement model) หรือ Outer model และในตัวแปรแฝงโดยวิธีที่อิงสมการถดถอยเชิงเดี่ยวและเชิงซ้อน

ตารางที่ 1 สรุปขั้นตอนการวิเคราะห์วิธีกำลังสองน้อยที่สุดบางส่วน

PLS Algorithm stages	
Stage 1	คำนวณคะแนนของตัวแปรแฝงสำหรับโครงสร้างของตัวแปรนั้นโดยวิธีการประเมินภายนอกและภายใน
Stage 2	จากคะแนนของตัวแปรแฝงใน Stage 1 คำนวณค่าอิทธิพล (Path estimation) ระหว่างตัวแปรแฝง (Structural model) และค่าอิทธิพลระหว่างตัวแปรแฝงและตัวแปรสังเกตได้ (Measurement model)
Stage 3	คำนวณค่าเฉลี่ยและ Location parameter estimate

วิธี PLS ตัวแปรแฝงมีความสัมพันธ์เชิงเส้นกับตัวแปรสังเกตได้ ต่างจาก CB-SEM ที่ตัวแปรแฝงสร้างขึ้นจากการประมาณการตัวแปรสังเกตได้ แต่ไม่มีตัวตนอยู่จริง ในแบบจำลอง PLS-SEM การประมาณค่าตัวแปรแฝงนั้นอัลกอริทึมจะประเมินค่าที่ดีที่สุดออกมาขึ้นอยู่กับประมาณค่าในแบบจำลอง Inner และ Outer (Lee, pratter, Fayard & Robinson, 2011) อัลกอริทึมในการประมาณการ PLS ประกอบด้วยสามขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ประมาณค่าตัวเลขต่าง ๆ เกี่ยวกับตัวแปรแฝงทั้งหมด ขั้นตอนที่ 2 ใช้คะแนนของตัวแปรแฝงแต่ละตัวคำนวณค่า อิทธิพล (Path analysis) ระหว่างตัวแปรแฝง ขั้นตอนที่ 3 ประมาณค่าพารามิเตอร์ เช่น ค่าคงที่ (Regression constants) ของตัวแปรสังเกตได้และตัวแปรแฝงดังนี้

4.3 สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1: การรับรู้ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่ได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิตของชาวเกาะ

สมมติฐานที่ 2: การรับรู้ผลประโยชน์ทางสังคมที่ได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิตของชาวเกาะ

สมมติฐานที่ 3: การรับรู้ผลประโยชน์ทางวัฒนธรรมที่ได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิตของชาวเกาะ

สมมติฐานที่ 4: การรับรู้ผลประโยชน์ทางสิ่งแวดล้อมที่ได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิตของชาวเกาะ

สมมติฐานที่ 5: การรับรู้ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่ได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับองค์ประกอบสุขภาวะทางวัตถุ

สมมติฐานที่ 6: การรับรู้ผลประโยชน์ทางสังคมที่ได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์ทางบวกกับองค์ประกอบสุขภาวะทางชุมชน

สมมติฐานที่ 7: การรับรู้ผลประโยชน์ทางวัฒนธรรมที่ได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับองค์ประกอบสุขภาวะทางอารมณ์

สมมติฐานที่ 8: การรับรู้ผลประโยชน์ทางสิ่งแวดล้อมที่ได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับองค์ประกอบสุขภาวะทางสุขภาพและความปลอดภัย

สมมติฐานที่ 9: องค์ประกอบสุขภาวะทางวัตถุมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิตชาวเกาะ

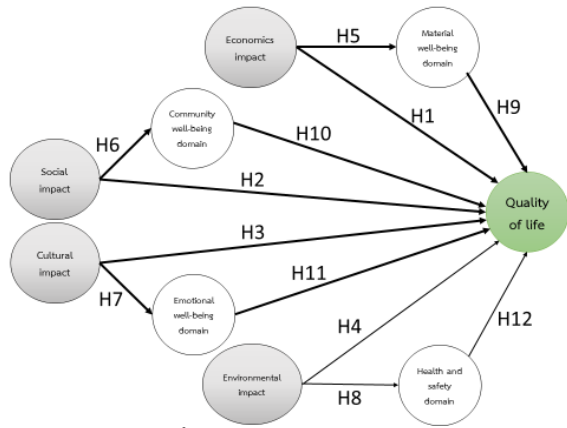
สมมติฐานที่ 10: องค์ประกอบ สุขภาวะทางชุมชน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิตชาวเกาะ

สมมติฐานที่ 11: องค์ประกอบ สุขภาวะทางอารมณ์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิตชาวเกาะ

สมมติฐานที่ 12: องค์ประกอบสุขภาวะทางสุขภาพและความปลอดภัยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิตชาวเกาะ

4.4 แบบสอบถาม

เครื่องมือเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามตามตารางที่ 1 มีตัวแปรภายนอก 4 ตัวเป็นผลกระทบของการท่องเที่ยวคือ หนึ่ง ผลกระทบทางเศรษฐกิจ สองผลกระทบทางสังคม สามผลกระทบทางวัฒนธรรม และสี่ผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม และผลกระทบภายในคือองค์ประกอบคุณภาพชีวิต 4 ด้านคือ สุขภาวะด้านวัตถุ หรือกายภาพ สุขภาวะด้านชุมชน สุขภาวะด้านอารมณ์ และสุขภาวะด้านสุขภาพและความปลอดภัย โดยแบบสอบถามได้ตัวอย่างจาก Kim (2002) เป็นหลัก แบบสอบถามมีค่าเลือกตอบจาก 1 ถึง 5 และทดสอบความเชื่อมั่นด้วย Cronbach's alpha เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องภายใน (internal consistency) คือเป็นการหาค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น (coefficient of reliability) ค่าแอลฟามีค่าสูงสุดเท่ากับ 1 ค่าที่ได้ยิ่งสูงยิ่งดี เกณฑ์ยอมรับอยู่ที่ 0.70 ขึ้นไป

ภาพที่ 1 แบบจำลองและสมมติฐาน

5. ผลการศึกษา

5.1 ข้อมูลทั่วไปของประชากร

ผลการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 461 จาก 5 เกาะท่องเที่ยวสำคัญของไทยคือ เป็นเพศหญิงและชายจำนวน 264 และ 197 คนตามลำดับ ร้อยละ 55.3 ของชาวเกาะอาศัยที่เกาะมากกว่า 10 ปี เป็นผู้ที่เกิดบนเกาะประมาณร้อยละ 45.3 หรือ 209 คน ผู้ที่มีสถานภาพสมรสประมาณร้อยละ 46.2 หรือ 213 คนนอกนั้นโสด ชาวเกาะส่วนใหญ่ที่ตอบแบบสอบถามมีอายุระหว่าง 20-39 ปี จำนวน 247 คนหรือ ร้อยละ 53.6 มีอายุระหว่าง 40-60 ปีประมาณ 164 คนหรือร้อยละ 35.6 โดยชาวเกาะส่วนใหญ่มีรายได้ประมาณไม่เกิน 30,000 บาทจำนวน 263 คนหรือ ร้อยละ 57 และมีรายได้ประมาณ 3-4 หมื่นบาทประมาณ 117 คนหรือร้อยละ 25.4 ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในเกาะที่ตนอยู่ประมาณร้อยละ 45.3 หรือ 209 คนและประกอบอาชีพที่ไม่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวจำนวน 252 คนหรือร้อยละ 54.7 สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมปลายประมาณร้อยละ 33.8 หรือ 156 คน สำเร็จการศึกษาระดับอนุปริญญาประมาณ 114 คนหรือ ร้อยละ 24.7 และระดับปริญญาตรีจำนวน 168 คนหรือประมาณ ร้อยละ 36.4

5.2 การวิเคราะห์แบบจำลองการวัด หรือ Outer model

การศึกษานี้เป็นแบบจำลอง Reflective คุณภาพแบบจำลองพิจารณาจากความเที่ยงตรง และความเชื่อถือได้ของมาตรวัด ความเที่ยงตรงแบ่งเป็นความเที่ยงตรงเชิงเหมือน และ

ความเที่ยงตรงเชิงจำแนก ความเที่ยงตรงเชิงเหมือนวัดด้วยค่าน้ำหนัก (Loading) ของแต่ละตัวชี้วัดที่ต้องสูงกว่า 0.50 เป็นบวก และมีนัยสำคัญทางสถิติ ขณะที่ความเที่ยงตรงเชิงจำแนกวัดจากค่า AVE ที่ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงมีค่าต่ำกว่ารากที่สองของ AVE (Fornell & Larcker, 1981) และ ความเชื่อถือได้วัดด้วย Cronbach alpha และ Composite reliability ที่ควรมีค่าสูงกว่า 0.7 ตารางที่ 1 และ 2 วัดความเที่ยงตรงเชิงเหมือนของมาตรวัด ค่าน้ำหนักตัวชี้วัดทุกตัวมีค่าเกินกว่า 0.5 โดยมีค่าตั้งแต่ 1 ถึง 0.688 เนื่องจากตัดตัวแปรที่ค่าต่ำกว่า 0.5 ออก ทุกตัวที่เหลือมีค่าเป็นบวกและมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนั้นยังพิจารณาได้จากค่า AVE มีค่าตั้งแต่ 0.60 ถึง 1 แสดงว่ามาตรวัดมีความเที่ยงตรงเชิงเหมือนเพราะ AVE ของตัวแปรแฝงทุกตัวมีค่ามากกว่า 0.5 (Bagozzi & Yi, 1988)

ความเที่ยงตรงเชิงจำแนกพิจารณาจาก AVE และสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงมีค่าต่ำกว่ารากที่สองของ AVE จากตารางที่ 1 ตัวแปรแฝง ECON มีค่า AVE เท่ากับ 0.60 และตารางที่ 2 รากที่สองกำลังสองของตัวแปรแฝง ECON มีค่าเท่ากับ 0.777 ซึ่งมีค่ามากกว่าสหสัมพันธ์ของตัวแปรแฝง ECON กับตัวแปรแฝงอื่น ๆ ทุกตัว คือ ECON –SOCIAL เท่ากับ 0.571 ECON-ENVR เท่ากับ 0.278 ECON-CULT เท่ากับ 0.482 ECON-MATER เท่ากับ 0.535 ECON-COMMUเท่ากับ 0.527 ECON-EMO เท่ากับ 0.570 ECON-HEALTH เท่ากับ 0.519 และ ECON-QOL เท่ากับ 0.520 และตัวแปรแฝงอื่นทุกตัวค่าสถิติที่ได้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวได้ว่าเครื่องมือวัดมีความเที่ยงตรงเชิงจำแนก

ความ เชื่อ ถือ ได้ วัด จาก Cronbach alpha และ Composite reliability ตารางที่ 1 ค่า Cronbach alpha มีค่าระหว่าง 0.48 ถึง 0.78 ตัวแปรแฝง Social เป็นตัวแปรเดียวที่ค่าต่ำกว่า 0.70 มีค่าเท่ากับ 0.48 อาจกล่าวได้ว่าเครื่องมือวัดตัวแปรแฝงมีความเชื่อถือได้ต่ำ แต่ Alarcón & Sánchez (2015) เสนอว่า Composite reliability มีอคติในการประมาณการความเชื่อถือได้ต่ำกว่า Cronbach alpha เมื่อพิจารณาค่า Composite reliability มีค่าตั้งแต่ 0.79 ถึง 0.91 เมื่อพิจารณาจากค่า Composite reliability ของตัวแปรแฝงทุกตัวจึงกล่าวได้ว่ามาตรวัดของการศึกษานี้มีความเชื่อถือได้

ตารางที่ 2 ความเที่ยงตรงและความเชื่อถือได้ของมาตรวัด

	loading	P-value	AVE	Composite reliability	Cronbach alpha
ECON(ผลกระทบทางเศรษฐกิจ)			0.60	0.86	0.78
econ1(โอกาสการจ้างงาน)	0.805	<0.001			
econ2(ผลประโยชน์จากนักท่องเที่ยวที่มีต่อธุรกิจของเกาะและรัฐบาล)	0.855	<0.001			
econ3(มาตรฐานการครองชีพ)	0.737	<0.001			
econ4(ค่าครองชีพ)	0.703	<0.001			
SOCIAL(ผลกระทบทางสังคม)			0.66	0.79	0.48

	loading	P-value	AVE	Composite reliability	Cronbach alpha
social1(ปัญหาสังคม)	0.810	<0.001			
social2(การบริการของท้องถิ่น)	0.810	<0.001			
ENVIR(ผลกระทบต่อทางสิ่งแวดล้อม)			0.82	0.90	0.78
envir1(มลพิษ)	0.907	<0.001			
envir2(ขยะ)	0.907	<0.001			
CULT (ผลกระทบต่อทางวัฒนธรรม)			0.63	0.84	0.70
cult1(การอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น)	0.733	<0.001			
cult2(การทำลายวัฒนธรรมท้องถิ่น)	0.756	<0.001			
cult3(การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างนักท่องเที่ยวและชาวเกาะ)	0.883	<0.001			
MATER(สุขภาวะด้านกายภาพ)			0.77	0.87	0.69
mater1(ค่าครองชีพ)	0.875	<0.001			
mater2(รายได้และการจ้างงาน)	0.875	<0.001			
COMMU (สุขภาวะด้านชุมชน)			0.73	0.91	0.87
commu1(ความพึงพอใจในสภาวะแวดล้อม ดิน น้ำ พืช อากาศของเกาะนี้)	0.833	<0.001			
commu2(ความพึงพอใจที่มีต่อชาวเกาะ)	0.881	<0.001			
commu3(ความพึงพอใจในสิ่งอำนวยความสะดวกของเกาะนี้)	0.850	<0.001			
commu4(ความพึงพอใจที่อยู่อาศัยของเกาะ)	0.844	<0.001			
EMO (สุขภาวะด้านอารมณ์)			1	1	1
emo2 (กิจกรรมทางจิตวิญญาณและศาสนา)	1.000	<0.001			
HEALTH (สุขภาวะด้านสุขภาพและความปลอดภัย)			0.76	0.86	0.68
Health1(สุขภาวะด้านสุขภาพ)	0.871	<0.001			
Health2(สุขภาวะด้านความปลอดภัย)	0.871	<0.001			
QOL (คุณภาพชีวิตโดยรวม)			0.71	0.88	0.78
qol1(ความพึงพอใจโดยรวมที่อาศัยอยู่เกาะนี้)	0.912	<0.001			
qol2 (ความพึงพอใจการใช้ชีวิตที่เกาะนี้)	0.900	<0.001			
qol5(ความรู้สึกที่มีต่อประโยค"ชีวิตฉันเหมือนกับชาวเกาะทุก ๆ คน")	0.688	<0.001			

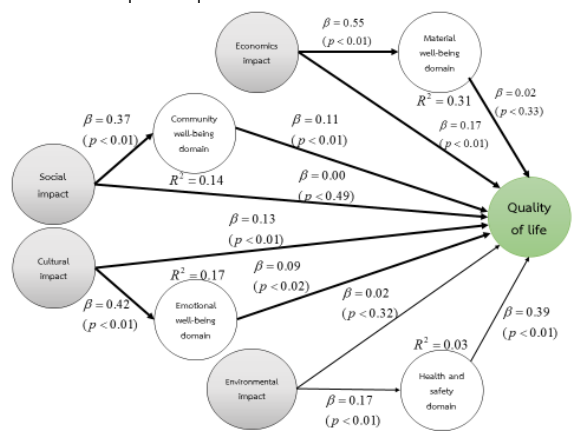
ตารางที่ 3 เกณฑ์ Fornell-Larcker สำหรับการวัดความเที่ยงตรงเชิงจำแนก

	ECON	SOCIAL	ENVIR	CULT	MATER	COMMU	EMO	HEALTH	QOL
ECON	0.777	0.571	0.278	0.482	0.535	0.527	0.570	0.519	0.520
SOCIAL	0.571	0.810	0.485	0.484	0.454	0.345	0.479	0.435	0.377
ENVIR	0.278	0.485	0.907	0.278	0.077	0.145	0.127	0.149	0.063
CULT	0.482	0.484	0.278	0.793	0.648	0.381	0.383	0.534	0.378
MATER	0.535	0.454	0.077	0.648	0.875	0.570	0.459	0.638	0.454
COMMU	0.527	0.345	0.145	0.381	0.570	0.852	0.543	0.603	0.468
EMO	0.570	0.479	0.127	0.383	0.459	0.543	1.000	0.605	0.512
HEALTH	0.519	0.435	0.149	0.534	0.638	0.603	0.605	0.871	0.639
QOL	0.520	0.377	0.063	0.378	0.454	0.468	0.512	0.639	0.840

5.3 การวิเคราะห์แบบจำลองโครงสร้าง หรือ Inner model

สมการโครงสร้างแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงที่แบ่งได้เป็นตัวแปรตามและตัวแปรอิสระ ตัวแปรตามคือตัวแปรที่ลูกศรชี้เข้า และตัวแปรอิสระคือตัวแปรที่อยู่ต้นทางลูกศร ตัวแปรตามอาจมีได้หลายตัว นอกจากนั้น Inner models ยังประกอบด้วยตัวแปรแทรกกลาง (Intervening variable) และเป็นตัวแปรตามในสมการโครงสร้างด้วย หลักพิจารณาแบบจำลองมีคุณภาพดีในแบบจำลองโครงสร้างคือ คีอค่าน้ำหนัก (Loading) หรือค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง (Path coefficient) และ R² ที่ค่าสถิติทั้งสองมีค่าสูง มีนัยสำคัญทางสถิติและเป็นบวก

ค่า R² มีเฉพาะตัวแปรแฝงที่ลูกศรชี้เข้าหรือ คือ แปรตาม 5 ตัวแปร มีค่าระหว่าง 0.03 ถึง 0.52 ภาพที่ 2 Chin (1998) กำหนดให้ R² เท่ากับ 0.19 ขึ้นไปมีขนาดเล็ก 0.33 ขึ้นไปมีขนาดกลาง และ 0.67 ขึ้นไปมีขนาดใหญ่ ในขณะที่ Hair.et.al. (2010) กำหนดให้ 0.25 ขึ้นไปมีขนาดเล็ก 0.50 ขึ้นไปมีขนาดกลาง และ 0.75 ขึ้นไปมีขนาดใหญ่ จึงอาจกล่าวได้ว่า สุขภาวะด้านวัตถุ (MATER) และคุณภาพชีวิตโดยทั่วไป (QOL) มีค่า R² ขนาดกลาง โดยสุขภาวะด้านชุมชน (COMMU) สุขภาวะด้านอารมณ์ (EMO) และสุขภาวะด้านสุขภาพและความปลอดภัย (HEALTH) มีขนาดเล็ก ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางมีค่าที่ไม่มีนัยสำคัญสามเส้นทาง คือ หนึ่งเส้นทางผลกระทบของการท่องเที่ยวทางด้านสังคมที่มีต่อคุณภาพชีวิตโดยทั่วไป สองผลกระทบทางท่องเที่ยวที่มีต่อด้านสิ่งแวดล้อมที่มีต่อคุณภาพชีวิตโดยทั่วไป และสามสุขภาวะด้านวัตถุที่มีต่อคุณภาพชีวิตโดยทั่วไป

ภาพที่ 2 ผลการศึกษา

โดย

- ECON = ผลกระทบของการท่องเที่ยวด้านเศรษฐกิจ
- SOCIAL = ผลกระทบของการท่องเที่ยวด้านสังคม
- ENVIR = ผลกระทบของการท่องเที่ยวด้านสิ่งแวดล้อม
- CULT = ผลกระทบของการท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรม
- MATER = สุขภาวะด้านวัตถุหรือกายภาพ
- COMMU = สุขภาวะด้านชุมชน
- EMO = สุขภาวะด้านอารมณ์

HEALTH = สุขภาวะด้านสุขภาพและความปลอดภัย

QOL = คุณภาพชีวิตชาวเกาะ

6. การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่หนึ่ง การรับรู้ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่ได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิตของชาวเกาะ ผลการศึกษายอมรับสมมติฐาน สอดคล้องกับการศึกษาของ Gursoy & Kendall (2006) Gursoy & Rutherford (2004) และ Vargas-Sánchez et al. (2009) พบว่าเจ้าบ้านรับรู้ผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวโดยมีโอกาสจ้างงานเพิ่มขึ้น และดัชนีชี้วัดทางเศรษฐกิจต่าง ๆ รวมถึงผลประโยชน์ที่ชุมชนได้รับจากการท่องเที่ยว ปัจจัยเหล่านี้สัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิตของเจ้าบ้าน

สมมติฐานที่สอง การรับรู้ผลประโยชน์ทางสังคมที่ได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิตของชาวเกาะ ผลการศึกษาปฏิเสธสมมติฐานนี้ ดัชนีวัดมีสองปัจจัยหลักคือ ปัญหาสังคมและการบริหารจากภาครัฐ เช่น ผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่ชาวเกาะได้รับการบริหารจากภาครัฐ เช่น การขนส่ง โรงพยาบาล ไฟฟ้า ประปา ปัญหายาเสพติด โสเภณี และอาชญากรรมเป็นต้น อย่างไรก็ตามงานวิจัยส่วนใหญ่รวมผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรมอยู่ด้วยกัน (Almeida et al., 2015; Andereck et al., 2005; Dyer et al., 2007; Gursoy et al., 2002 McGehee & Andereck, 2004) ผลการศึกษานี้ขัดแย้งกับการศึกษาทั่วไปที่พบว่าผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิตของเจ้าบ้าน เมื่อนำระยะเวลาเข้ามาเกี่ยวข้องกับนักวิจัยพบว่าเจ้าบ้านมีทัศนคติเป็นบวกกับการท่องเที่ยวในช่วงแรก (ประมาณ 5 ปี) แต่เมื่อพำนักอาศัยนานขึ้นจะมีทัศนคติเป็นลบกับผลกระทบการท่องเที่ยวทั้งด้านสิ่งแวดล้อม สังคมและวัฒนธรรม (Haley, Snaith, & Miller, 2005)

สมมติฐานที่สาม การรับรู้ผลประโยชน์ทางวัฒนธรรมที่ได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิตของชาวเกาะ ผลการศึกษายอมรับสมมติฐานนี้ ตัวแปรที่ใช้วัดผลกระทบต่อวัฒนธรรมจากการท่องเที่ยวคือ การอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น การทำลายวัฒนธรรมท้องถิ่น และการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างนักท่องเที่ยวและชาวเกาะ การท่องเที่ยวมีผลกระทบกับวัฒนธรรมของเจ้าบ้านทั้งบวกและลบ เปิดโอกาสให้องค์กรในชุมชนปรับตัวรับการท่องเที่ยวหรือกล่าวได้ว่าการท่องเที่ยวทำให้คุณภาพชีวิตเจ้าบ้านดีขึ้นได้ เช่น เจ้าบ้านได้พบปะบุคคลที่น่าสนใจ การสร้างเพื่อน การเรียนรู้โลกและการเพิ่มประสบการณ์เรียนรู้วัฒนธรรมอื่น ๆ รวมถึงช่วยเปิดโลกทัศน์เจ้าบ้าน นอกจากนั้นนักท่องเที่ยวที่สนใจวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ของสถานที่ท่องเที่ยวช่วยให้มีการอนุรักษ์วัตถุ

และสถาปัตยกรรมทางประวัติศาสตร์ และการพัฒนาการท่องเที่ยวช่วยเพิ่มระดับความพึงพอใจในทางจิตวิทยาจากที่เจ้าบ้านมีปฏิสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยว แต่การท่องเที่ยวอาจนำมาซึ่งวัฒนธรรมไม่งามบางอย่างเช่นการดื่มสุราและเสพยาเสพติด หรือการแอบนำเข้าสู่ของผิดกฎหมาย เป็นต้นซึ่งอาจมีผลกระทบต่อสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนได้ การท่องเที่ยวทำให้มีการพัฒนาชุมชนให้สวยงามแต่การสร้างสถานที่ท่องเที่ยวให้หรูหราเพื่อบริการนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่มอาจทำให้เจ้าบ้านรู้สึกว่าคุณก็กักกันจากทรัพยากรดังกล่าวได้

สมมติฐานที่สี่ การรับรู้ผลประโยชน์ทางสิ่งแวดล้อมที่ได้รับผลกระทบมาจากการท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิตของชาวเกาะ ผลการศึกษานี้ปฏิเสธสมมติฐานนี้ ผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อสิ่งแวดล้อมของชุมชนไม่ได้ทั้งด้านบวกและลบ เจ้าบ้านส่วนหนึ่งเชื่อว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวช่วยทำให้มีการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมของชุมชนเพื่อการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมสะอาดเพราะไม่ต้องมีโรงงานที่ปล่อยมลพิษของเสีย แต่เจ้าบ้านส่วนหนึ่งเชื่อว่าการท่องเที่ยวสามารถสร้างมลพิษได้เช่นกัน (Var & Kim, 1990)

สมมติฐานที่ห้า การรับรู้ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่ได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับองค์ประกอบสุขภาวะทางวัตถุ ผลกระทบทางเศรษฐกิจของการท่องเที่ยววัดจากผลของกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีต่อเศรษฐกิจของชุมชน ซึ่งเกี่ยวกับคำถามเหล่านี้คือ นักท่องเที่ยวใช้จ่ายในพื้นที่ท่องเที่ยวเท่าไร ยอดขายสินค้าและบริการต่าง ๆ เป็นของชุมชนเท่าไร คริวเรือนของเจ้าบ้านและธุรกิจชุมชนได้รับรายได้เนื่องจากการท่องเที่ยวเท่าไร ตำแหน่งงานเนื่องจากการท่องเที่ยวมีจำนวนเท่าไร และชุมชนได้รับภาษีเนื่องจากการท่องเที่ยวเป็นจำนวนเท่าไร (Stynes, 1997) การศึกษานี้วัดสุขภาพทางวัตถุด้วยสองตัวแปรคือหนึ่งค่าครองชีพ สอง

รายได้และการจ้างงาน ผลการศึกษายอมรับสมมติฐานนี้ สอดคล้องกับการศึกษาของ Kim, Uysal & Sirgy (2013)

สมมติฐานที่หก การรับรู้ผลประโยชน์ทางสังคมที่ได้รับผลกระทบมาจากการท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์ทางบวกกับองค์ประกอบสุขภาวะทางชุมชน การศึกษานี้วัดองค์ประกอบสุขภาวะของชุมชนด้วยสี่ตัวแปรคือ หนึ่งความพึงพอใจในสถานะแวดล้อมคือดิน ฟ้า น้ำ อากาศ ของเกาะนี้ สองความพึงพอใจต่อประชาชนคนอื่นที่อาศัยที่เกาะแห่งนี้ สามความพึงพอใจในสิ่งอำนวยความสะดวกของเกาะเหล่านี้ และสี่ความพึงพอใจในชีวิตที่อาศัยที่เกาะแห่งนี้ องค์ประกอบภาวะชุมชนทั้งสี่เป็นการวัดผลกระทบจากการท่องเที่ยวของเกาะแต่ละแห่ง ผลการศึกษายอมรับสมมติฐาน

สมมติฐานที่เจ็ด การรับรู้ผลประโยชน์ทางวัฒนธรรมที่ได้รับผลกระทบมาจากการท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์ทางบวกกับองค์ประกอบสุขภาวะทางอารมณ์ การศึกษานี้วัดสุขภาวะทางอารมณ์ด้วยสองตัวแปรสำคัญคือกิจกรรมยามว่าง (นันทนาการ) และกิจกรรมทางจิตวิญญาณและศาสนาเพื่อวัดผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวัฒนธรรมของแต่ละเกาะ ผลการศึกษายอมรับสมมติฐาน

สมมติฐานที่แปด การรับรู้ผลประโยชน์ทางสิ่งแวดล้อมที่ได้รับผลกระทบมาจากการท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์ทางบวกกับองค์ประกอบสุขภาวะทางสุขภาพและความปลอดภัย ซึ่งวัดด้วยตัวแปรสองตัวคือสุขภาพด้านสุขภาพ และสุขภาพด้านความปลอดภัย ผลการศึกษายอมรับสมมติฐาน

ตารางที่ 3 ทดสอบสมมติฐาน

Hypothesis	Hypothesis path	Path coefficient (Direct effect)	P-values	Accept/reject
H ₁	ECON → QOL	0.170***	<0.001	ยอมรับ
H ₂	SOCIAL → QOL	-0.001	0.494	ปฏิเสธ
H ₃	CULT → QOL	0.133***	0.002	ยอมรับ
H ₄	ENVIR → QOL	0.022	0.318	ปฏิเสธ
H ₅	ECON → MATER	0.553***	<0.001	ยอมรับ
H ₆	SOCIAL → COMMU	0.374***	<0.001	ยอมรับ
H ₇	CULT → EMO	0.418***	<0.001	ยอมรับ
H ₈	ENVIR → HEALTH	0.170***	<0.001	ยอมรับ
H ₉	MATER → QOL	0.020	0.335	ปฏิเสธ
H ₁₀	COMMU → QOL	0.100***	0.009	ยอมรับ

Hypothesis	Hypothesis path	Path coefficient (Direct effect)	P-values	Accept/reject
H ₁₁	EMO → QOL	0.095**	0.020	ยอมรับ
H ₁₂	HEALTH → QOL	0.392***	<0.001	ยอมรับ

*** หมายถึง $p \leq .01$, ** หมายถึง $p \leq .05$, * หมายถึง $p \leq .10$

Kim et al. (2013) แบ่งองค์ประกอบชีวิตสี่ประเภท เป็นสองประเภทใหญ่ คือองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องทางกายภาพหรือวัตถุ (Material life) กับองค์ประกอบที่ไม่เกี่ยวกับกายภาพ (Non-Material life) Cummins (1996) และ Sirgy (2002) เสนอว่าองค์ประกอบกายภาพเกี่ยวกับการเงิน เศรษฐกิจ และสุขภาพของผู้บริโภค (consumer well-being) คือ เกี่ยวกับการจัดการหนี้เศรษฐกิจ สถานการณ์ชีวิต รายได้ มาตรฐานการ

ครองชีพ บ้าน สถานะทางเศรษฐกิจสังคม ขณะที่องค์ประกอบที่ไม่ใช่กายภาพ คือ ชีวิตในชุมชน อารมณ์ สุขภาพและความปลอดภัย โดยชีวิตในชุมชนที่มีความสัมพันธ์กับชาวบ้านในชุมชน การใช้ชีวิต พื้นที่สาธารณะ และการบริการสาธารณะเป็นต้น (Puczko & Smith, 2011) Kim et al. (2013) พบว่าองค์ประกอบชีวิตทั้งสี่ประเภทมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิต สมมติฐานที่เก่าสุดสองผลการศึกษานี้ปฏิบัติสมมติฐานที่เก่าสุดที่สมมติฐานที่สิบถึงสองยอมรับสมมติฐาน

7. อภิปรายผล

งานวิจัยที่ศึกษาผลกระทบของการท่องเที่ยวเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตชาวบ้าน (Andereck & Nyaupane, 2011; Andereck & Vogt, 2000) พบว่าช่วงแรกคุณภาพชีวิตจะลดลง หลังจากนั้นชุมชนและชาวบ้านจะมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ในขณะที่ Kim (2002) ศึกษาผลกระทบการท่องเที่ยวต่อคุณภาพชีวิตชาวบ้านผ่านสุขภาวะองค์ประกอบของชีวิต ได้แก่ วัตถุ (material) อารมณ์ (emotional) ชุมชน (community) และสุขภาวะของสุขภาพและความปลอดภัย (health and safety well-being) กระทบต่อคุณภาพชีวิตโดยรวม ในขณะที่ Ko & Stewart (2002) พบว่าผลประโยชน์ส่วนบุคคลจากการพัฒนาการท่องเที่ยวสัมพันธ์กับความพึงพอใจในองค์ประกอบเกี่ยวกับชีวิตของคนในชุมชน และ Andereck & Nyaupane (2011) พบว่าผลิตภัณฑ์ของการพัฒนาท่องเที่ยวทำให้คุณภาพชีวิตของชาวบ้านดีขึ้น เช่น บ้านจะได้รับผลดีจากเทศกาลงานรื่นเริง และสิ่งดึงดูดใจเพื่อการท่องเที่ยวต่าง ๆ

Dolnicar, Lazarlevski & Yanamandram (2012) เสนอว่าคุณภาพชีวิตหมายถึงปัจจัยทุกประเภทที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของบุคคลรวมถึง สุขภาพทางกาย (Physical health) จิตวิทยา (Psychological) สุขภาวะหรือความอยู่ดีมีสุข (Well-being) และความอยู่ดีมีสุขทางสังคม (Social well-being) และ Kim, et al.,

(2013) เสนอว่าองค์ประกอบของความพึงพอใจในชีวิต คือ ความอยู่ดีมีสุขในชุมชน (community well-being) ความอยู่ดีมีสุขทางการกายภาพ (material well-being) ความอยู่ดีมีสุขของสุขภาพและความปลอดภัย (health and safety well-being) และความอยู่ดีมีสุขทางอารมณ์ (emotional well-being) ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของความพึงพอใจของชาวบ้านในแหล่งท่องเที่ยว Andereck & Nyaupane, (2011) เสนอว่าวัดคุณภาพชีวิตด้วยองค์ประกอบของชีวิต 8 ประเภทคือ สุขภาวะชุมชน (community well-being) วิถีชีวิต (way of life) การรับรู้และความภาคภูมิใจของชุมชน (community pride and awareness) เรื่องเมือง (urban issues) ความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ (economic strength) การอนุรักษ์ธรรมชาติและวัฒนธรรม (natural/cultural preservation) อาชญากรรมและทารุณกรรม (crime and substance abuse) สิ่งอำนวยความสะดวกในการพักผ่อนหย่อนใจ (recreation amenities) Kim et al. (2013) พัฒนาองค์ประกอบองค์ประกอบของชีวิตขึ้นสี่ประการคือ สุขภาวะชุมชน (community well-being) สุขภาวะทางวัตถุหรือกายภาพ (material well-being) สุขภาวะของสุขภาพและความปลอดภัย (health and safety well-being) และสุขภาวะทางอารมณ์ (emotional well-being) และพบว่าทั้งสี่องค์ประกอบนั้นมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิต

การศึกษานี้ใช้วิธีการวิเคราะห์กำลังสองน้อยที่สุดบางส่วน แบบจำลองการวัดหรือ Outer model มีความเที่ยงตรงเชิงเหมือน ความเที่ยงตรงเชิงจำแนก และความเชื่อถือได้ เพราะได้ตัดตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักไม่ถึง 0.5 ออก ทำให้องค์ประกอบของชีวิตด้านสุขภาวะทางอารมณ์เหลือตัวแปรเดียวคือกิจกรรมทางจิตวิญญาณและศาสนา เพราะกิจกรรมยามว่างหรือนันทนาการมีค่าน้ำหนักไม่ถึง 0.5 จึงทำให้ค่าน้ำหนักของสุขภาวะทางด้านอารมณ์มีค่าเท่ากับ 1 แต่อย่างไรก็ตามอาจกล่าวได้ว่าเครื่องมือวัดของการศึกษานี้มีความเที่ยงตรงและเชื่อถือได้ ขณะที่แบบจำลองโครงสร้างหรือ Inner model มีค่า R² ระดับต่ำถึงกลางอาจส่งผลให้มีการปฏิเสธสมมติฐาน 3 ข้อจากทั้งหมด 12 สมมติฐานนั้นหมายความว่าการศึกษาพบว่าการท่องเที่ยวของเกาะสำคัญในประเทศไทยมีผลกระทบทางสังคมและสิ่งแวดล้อมที่มีต่อคุณภาพชีวิตชาวเกาะอย่างไม่น้อยสำคัญ และผลกระทบการท่องเที่ยวของเกาะสำคัญในประเทศไทยทางด้านเศรษฐกิจและวัฒนธรรมที่มีต่อคุณภาพชีวิตชาวเกาะอย่างมีนัยสำคัญ

ในขณะที่สุขภาวะทางกายภาพหรือวัตถุ สุขภาวะทางด้านชุมชน สุขภาวะทางอารมณ์ และ สุขภาวะทางสุขภาพ

และความปลอดภัยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับ ผลกระทบการท่องเที่ยวทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมตามลำดับ ซึ่งยืนยันข้อเสนอของ Kim et al. (2013) ที่กำหนดให้สุขภาวะสี่ประการนั้นมีความสัมพันธ์กับผลกระทบการท่องเที่ยวทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมตามลำดับ

เมื่อวัดความสัมพันธ์ของสุขภาวะสี่ประการคือ สุขภาวะทางกายภาพหรือวัตถุ สุขภาวะทางด้านชุมชน สุขภาวะทางอารมณ์ และ สุขภาวะทางสุขภาพและความปลอดภัย ว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิตชาวเกาะหรือไม่นั้น การศึกษาพบว่าสุขภาวะทางกายภาพหรือวัตถุมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลกระทบการท่องเที่ยวด้านเศรษฐกิจอย่างไม่มีนัยสำคัญ

จากผลการศึกษาจากกล่าวได้ว่าชาวเกาะท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศไทย 5 เกาะคือเกาะช้าง เกาะเต่า เกาะพะงัน เกาะสมุยและเกาะภูเก็ตมีทัศนคติว่าการท่องเที่ยวมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของตนอย่างสำคัญผ่านผลกระทบการท่องเที่ยว เศรษฐกิจและวัฒนธรรมอย่างมีนัยสำคัญคือการท่องเที่ยวของเกาะตานั้นช่วยเพิ่มโอกาสในการทำงาน เพิ่มตำแหน่งงานและสร้างงานให้กับชาวเกาะ นอกจากนั้นชาวเกาะยังมีทัศนคติว่าธุรกิจของเกาะตานั้นขึ้นอยู่กับการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวทำให้มีนักท่องเที่ยวมาลงทุน ทำรายได้ภาษีมาสู่ทั้งระดับท้องถิ่นและประเทศ ช่วยยกระดับมาตรฐานการครองชีพของชาวเกาะยกระดับความเจริญด้านถนน ไฟฟ้า ประปา และสาธารณูปโภคต่าง ๆ แต่การท่องเที่ยวทำให้ค่าครองชีพเพิ่มขึ้น ราคาสินค้าแพงขึ้น ราคาที่ดินและอสังหาริมทรัพย์แพงขึ้น การท่องเที่ยวช่วยให้มีการอนุรักษ์ฟื้นฟู วัฒนธรรมท้องถิ่น และมีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างนักท่องเที่ยวและชาวเกาะเพิ่มขึ้น

การศึกษานี้พบว่าสุขภาวะทางด้านกายภาพ สุขภาวะทางด้านชุมชน สุขภาวะทางด้านอารมณ์ และสุขภาวะทางด้านสุขภาพและความปลอดภัยมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลกระทบการท่องเที่ยวด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมตามลำดับ แต่พึงระวังว่าสุขภาวะทางด้านกายภาพมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิตชาวเกาะอย่างไม่มีนัยสำคัญ และดัชนีวัดสุขภาวะทางด้านอารมณ์มีค่าน้ำหนักน้อย

8. ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาพบว่าผลกระทบการท่องเที่ยวด้านเศรษฐกิจและวัฒนธรรมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพชีวิตชาวเกาะ แต่ผลกระทบการท่องเที่ยวด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จึงควรส่งเสริมให้ประชาชนตระหนักถึงผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม หรือนักวิจัยควรพยายามสร้างเครื่องมือวัดผลกระทบการท่องเที่ยวด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นควรศึกษาเครื่องมือวัดและตัวแปรของสุขภาวะด้านอารมณ์เพิ่มเติมเพราะค่าน้ำหนักของดัชนีวัด

มีค่าต่ำกว่า 0.5 ทำให้ค่าที่ใช้ในการศึกษานี้มีเพียง “กิจกรรมทางจิตวิญญาณและศาสนา” โดยกิจกรรมยามว่างหรือนันทนาการศึกษานี้วัดได้ไม่ดีนัก รวมถึงต้องส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวตามตัวแปรสังเกตได้ของผลกระทบทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น เพื่อให้ชาวเกาะช่วยส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยวเกาะตนให้ประสบผลสำเร็จเพิ่มขึ้น

9. เอกสารอ้างอิง

- งลักษณ์วิรัชชัย. (2542). โมเดลลิสเรล สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Ahmed, Z. U. & Krohn, F. B. (1992). **International Tourism, Marketing and Quality of Life in the Third World**. India, a Case in Point. In *Development in Quality of Life Studies in Marketing 4*, edited by M. H. Sirgy, D. Meadow, D. Rahtz, and A. C. Samli, 150-6. Blacksburg, Virginia.
- Alarcón, D. & Sánchez, J. A. (2015) Assessing convergent and discriminant validity in the ADHD-R IV rating scale: User-written commands for Average Variance Extracted (AVE), Composite Reliability (CR), and Heterotrait-Monotrait ratio of correlations (HTMT). Retrieved May, 20, 2016. From http://www.stata.com/meeting/spain15/abstracts/materials/spain15_alarcon.pdf
- Almeida, F. Balbuena, A. & Cortés, R. (2015). Residents' attitudes towards the impacts of tourism. **Tourism Management Perspectives**, 13(1), 33-40.
- Andereck, K. L. (1995). **Environmental Consequences of Tourism: A Review of Recent Research**. In *Linking Tourism, the Environment, and Sustainability*, edited by S. F. McCool and A. E. Watson. General Technical Report No. INT-GTR-323. Ogden, UT: Intermountain Research Station, pp. 77-81.
- Andereck, K. L. & Vogt, C. A. (2000). The relationship between residents' attitudes toward tourism and tourism development options. **Journal of Travel Research**, 39(1), 27-36.

- Andereck, K. L., Valentine, K. M., Knopf, R. C. & Vogt, C. A. (2005). Residents' perceptions of community tourism impacts. **Annals of Tourism Research**, 32(4), 1056– 1076.
- Andereck, K. L., & Nyaupane, G. P. (2011). Exploring the nature of tourism and quality of life perceptions among residents. **Journal of Travel Research**, 50(3), 248-260.
- Andrews, F. M. & Withey, S. B. (1976). **Social indicators of well-being**. New York / London: Plenum Press.
- Argyle, M. (1996). **The Social Psychology of Leisure**, Penguin, London.
- Bagozzi, R.P., Yi, Y., & Phillips, L.W., (1991). Assessing construct validity in organizational research. **Administrative Science Quarterly**, 36, 421-458.
- Brinkman, D.D. (1989). **An evaluation of the Spiritual Well-Being Scale: Reliability and response measurement**. Dissertation Abstracts International, 50, 2201B.
- Bufford, R.K., Paloutzian, R.F., & Ellison, C.W. (1991). Norms for the spiritual well-being scale. **Journal of Psychology and Theology**, 19(1), 56-70
- Campbell, A. C., Converse, P. E., & Rodgers, W. L. (1976). **The quality of American life**. New York: The Russel Sage Foundation.
- Caporale, G. M., Georgellis, Y., Tsitsianis, N., & Yin, Y. P. (2009). Income and happiness across Europe: Do reference values matter? **Journal of Economic Psychology**, 30(1), 42-51.
- Clark, A.E. & Oswald, A.J. (1994). Unhappiness and Unemployment. **Economic Journal** , 104, 648-659.
- Clark, A.E., Frijters, P. & Shields, M. (2008). Relative income, happiness, and utility: An explanation for the Easterlin paradox and other puzzles. **Journal of Economic Literature**, 46(1). 95-144.
- Cummins, R. A. (1996). The domains of life satisfaction: An attempt to order chaos. **Social Indicators Research**, 38, 303-332.
- Cummins, R. (1997). **Comprehensive Quality of Life Scale – Adult**. fifth edition, manual, Deakin University, Australia.
- Cummins, R. A., McCabe, M. P., Romeo, Y., & Gullone, E. (1994). The Comprehensive Quality of Life Scale: Instrument development and psychometric evaluation on tertiary staff and students. **Educational and Psychological Measurement**, 54, 372-382.
- Deery, M., Jago, L., & Fredline, L. (2012). Rethinking social impacts of tourism research: A new research agenda. **Tour Manage**, 33: 64-73.
- Diener, E, & Fujita, F. (1995). Resources, personal strivings, and subjective well-being: A nomothetic and idiographic approach. **Journal of Personality and Social Psychology**, 68, 926-935.
- Dolnicar, S., Yanamandram, V. & Cliff, K. (2012) The contribution of vacations to quality of life. **Annals of Tourism Research**, 39(1), 59–83.
- Dolnicar, S., Lazarevski, K., & Yanamandram, V. (2012). **Quality-of-Life and Travel Motivations: Integrating the Two Concepts in the Grevillea Model**. pp, 293-308, in editors, Uysal, M., Perdue,R.R. & Sirgy, M.J. (ed), Handbook of Tourism and Quality-of-Life Research Enhancing the Lives of Tourists and Residents of Host Communities, Springer Dordrecht Heidelberg London New York.
- Dyer, P., Gursoy, D., Sharma, B.& Carter, J. (2007). Structural modeling of resident perceptions of tourism and associated development on the Sunshine Coast, Australia. **Tourism Management**, 28, 409–422.
- Easterlin, R.A. (1995). Will Raising the Incomes of All Increase the Happiness of All? **Journal of Economic Behavior and Organization**, 27, 1-34.
- Ellison, C.W. (1983). Spiritual well-being: Conceptualization and measurement. **Journal of Psychology and Theology**, 11(4), 330–340.
- Ellul, A., (1999). **Sustainable Tourism in the IMA-SIDS**. in L. Briguglio (ed.) The Sustainable Development of Small Island Developing States

- in the Indian Ocean, Mediterranean and Atlantic Regions (IMA-SIDS), UNEP,
- Flanagan, J. C. (1978). A research approach to improving our quality of life. **American Psychologist**, 33, 138-147.
- Fornell, C., & Larcker, D.F.(1981). Evaluating structural equation models with unobservable variables and measurement error. **Journal of Marketing Research**, 18 (1), 39-50.
- Gerstl, G. (1983). The fine art of leisure. **Management World**, 12, 8-10.
- Gössling, S., & Hall, C.M. (2006). Uncertainties in predicting tourist flows under scenarios of climate change. **Climatic Change**, 79(3-4): 163-73
- Gursoy, D., Jurowski, C., & Uysal, M. (2002). Resident attitudes. A structural modeling approach. **Annals of Tourism Research**, 29(1), 79-105.
- Gursoy, D., & Rutherford, D. G. (2004). Host attitudes toward tourism an improved structural model. **Annals of Tourism Research**, 31(3), 495-516.
- Gursoy, D., & Kendall, K. W. (2006). Hosting mega events modeling locals support. **Annals of Tourism Research**, 33(3), 603-623.
- Haggard, L. M., Granzin, K. L. & Painter, J. (1995). **Quality-of life and the leisure-life experience: Development and test of a structural model**. In H. Lee Meadow, M. Joseph Sirgy, & Don R. Rahtz (Eds.), *Developments in Quality-of-Life Studies in Marketing*, vol. 5 (pp. 144). DeKalb, Illinois: Academy of Marketing Science and the International Society for Quality-of-Life Studies.
- Hair, Jr., J.F., Black, W.C., Babin, B.J., Anderson, R.E., Tatham, R.L., (2006). **Multivariate data analysis** (6th Ed.), Pearson-Prentice Hall, Upper Saddle River, NJ.
- Haley, A. J., Snaith, T. & Miller, G. (2005). The social impacts of tourism: A case study of Bath, UK. **Annals of Tourism Research**, 32, (3), 647–668.
- Huh, C. & Vogt, C.A. (2008). Changes in residents' attitudes toward tourism over time: a cohort analytical approach. **Journal of Travel Research**, 46 (4), 446 -455.
- Kim, K. (2002). **The effects of tourism impacts upon quality of life residents in the community**. Virginia Polytechnic Institute and State University, Blacksburg, Virginia.
- Kim, K., M. Uysal, & Sirgy, M.J. (2013). How does tourism in a community impact the quality of life of community residents? **Tourism Management**, 36, 527-540.
- Krupinski, J. (1980). Health and quality of life. **Social Science and Medicine**, 14A, 203-211.
- Lankford, S. V. & Howard, D. (1994). Revising TIAS. **Annals of Tourism Research**, 21, 829-831.
- Layard, R. (2005). **Happiness: Lessons From a New Science**. New York and London: Penguin.
- Lee,L., Pratter,S., Fayard,D. & Robinson,S. (2011). On the use of partial least squares path modeling in accounting research. **International Journal of Accounting Information Systems**, (12), 325-328.
- Liu, J. C. & Var, T. (1986). Residents attitudes toward tourism impacts In Hawaii. **Annals of Tourism Research**, 13, 193-214.
- McGehee, N., & Andereck, K. (2004). Factors predicting rural residents' support of tourism. **Journal of Travel Research**, 43(2), 131–140.
- Mckean, P. F. (1977). **Towards a theoretical analysis of tourism: economic dualism and cultural involution in Bali**. In V. L. Smith (Ed.), *Hosts and guests: The anthropology of tourist* (pp. 93-107). Philadelphia, PA: University of Pennsylvania Press.
- Metzen, E. J., Dannerbeck, A. M. & Song, J. H. (1997). **Life satisfaction among married and non-married parents**. In H. Lee Meadow (Ed.) *Development in Quality-of- 230 Life Studies in Marketing*, vol. 1 (pp. 56). Blacksburg, Virginia: International Society for Quality-of-Life Studies.
- Neal, J., Uysal, M., & Sirgy, M. (1999). **Developing a macro measure of QOL/leisure satisfaction with travel/tourism service: stage one**

- (conceptualization). In H. Lee Meadow, M. Joseph Sirgy, & Don R. Rahtz (Eds.), *Developments in Quality-of-Life Studies in Marketing*, vol. 5 (pp. 145-149). DeKalb, Illinois: Academy of Marketing Science and the International Society for Quality-of-Life Studies.
- Norman, W. C., Harwell, R., & dan Allen, L. R. (1997). The role of recreation on the quality of life of residents in rural communities in South Carolina. **Development in Quality-of-Life Studies in Marketing** (1), 65-87.
- Page-Wood, E. P., Lane, P. M., & Lindquist, J. D. (1990). **The leisure components in quality of life: Quality leisure and the fourth dimension**. In H. Lee Meadow & M. Joseph Sirgy (Eds.), *Quality-of-Life Studies in Marketing and Management* (pp. 215-226). Blacksburg, Virginia: Virginia Tech, Center for Strategy and Marketing Studies.
- Paloutzian, R.F. & Ellison, C.W. (1979). Religious commitment, loneliness, and quality of life. **CAPS Bulletin**, 5(3), 1.
- Paloutzian, R. F., & Ellison, C. W. (1982). **Loneliness, spiritual well-being and quality of life**. In L. A. Peplau, & D. Perlman (Eds.), *Loneliness: A sourcebook of current theory, research and therapy* (pp. 224–237). New York: Wiley
- Prentice, R. (1993). **Tourism and heritage places**. Routledge, London.
- Puczkó, L., & Smith, M. (2011). Tourism-Specific Quality-of-Life Index: The Budapest Model. **Quality-of-Life Community Indicators for Parks. Recreation and Tourism Management**, 163-183.
- Ritchie, J. (1988). Consensus policy formulation in tourism. **Tourism management**, 9, 99-126.
- Scott, E. R., Agresti, A. A., & Fitchett, G. (1998). Factor analysis of the 'Spiritual Well-Being Scale' and its clinical utility with psychiatric inpatients. **Journal for the Scientific Study of Religion**. 37(2), 314-318.
- Sharma, B., Dyer, P., Carter, J. & Gursoy, D. (2008). Exploring residents' perceptions of the social impacts of tourism on the Sunshine Coast, Australia. **International Journal of Hospitality and Tourism Administration**, 9 (3), 288 -311.
- Sirgy, M. J. (2002). **The psychology of quality of life (Vol. 12)**: Kluwer Academic Pub.
- Sirgy, M.L., Cole, D., Kosenko, R., Meadow, H., Rahtz, L., Cicic, D., Jin, M., Yarsuvat, X., Blenkhorn, D.L., Nagpal, N., (1995). **Developing a life satisfaction measure based on need hierarchy theory**. In: Sirgy, M.J., Samli, A.C. (Eds.), *New Dimensions of Marketing and Quality of Life*. Greenwood Press, Westport, CT, pp. 3–26.
- Skevington, S. M., Lotfy, M., & O'Connell, K. A. (2004). The World Health Organization's WHOQOL-BREF quality of life assessment: Psychometric properties and results of the international field trial: A report from the WHOQOL Group. **Quality of Life Research**, 13, 299-310.
- Sirgy, M. J. (1998). Materialism and quality of life. **Social Indicators Research**, 43, 227-260.
- Sirgy, M. J. (2001). **Handbook of quality of life research: An ethical marketing perspective**. Dordrecht: Kluwer.
- Sirgy, M., Grewal, D., & Mangleburg, T. (2000). Retail environment, self-congruity, and retail patronage: An integrative model and a research agenda. **Journal of Business research**, 49, 127-138.
- Sirgy, M. J., & Cornwell, T. (2001). Further validation of the Sirgy et al.'s measure of community quality of life. **Social Indicators Research**, 56, 125-143.
- Stoeckl, N., Greiner, R., & Mayocchi, C. (2006). The community impacts of different types of visitors: an empirical investigation of tourism in North-west Queensland. **Tourism Management**, 27(1), 97-112.

- Stynes, D. J. (1997). **Economic Impacts of Tourism**. A Handbook for Tourism Professionals, Illinois Bureau of Tourism, Illinois Department of Commerce and Community Affairs, Prepared by the Tourism Research
- Tovar, C., & Lockwood, M. (2008). Social impacts of tourism: an Australian regional case study. *International Journal of Tourism Research*, 10, 365-378.
- UNEP and UNWTO (2005). **Making Tourism more Sustainable. A Guide for Policy Makers**. United Nations Environment Programme and World Tourism Organization
- Unger, L. S., & Kernan, J. B. (1983). On the meaning of leisure: An investigation of some determinants of the subjective experience. *Journal of Consumer Research*, 9 381-392.
- Var, J., & S. Kim. (1990). **Research Methods for Leisure and Tourism: A Practical Guide**. 3rd ed. Harlow: Prentice Hall.
- Vargas-Sánchez, A., Plaza-Mejía, M.Á., & Porras-Bueno, N. (2009). Understanding residents' attitudes toward the development of industrial tourism in a former mining community. *Journal of Travel Research*, 47(3), 373-387.
- Vickerman, R. W. (1980). The new leisure society: An economic analysis. *Futures*, 12, 191-200
- Wagner, J. (1995). Developing a strategy for the Angkor World Heritage Site, *Tourism Management*, 16(7), 515-523.
- Weaver, V. & Lawton, L. (2001). Resident perceptions in the rural-urban fringe. *Annals of tourism research*, 28,439-58.
- Yen, I. & Kerstetter, D. (2009). Tourism impacts, attitudes and behavioural intentions. *Tourism Analysis*, 13(5), 545- 564